การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4*

COMMUNICATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE PHU KRACHAN SCHOOL GROUP UNDER THE OFFICE OF SISAKET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 4

วิภาดา คำมาโฮม[1] และ สุรางคนา มัณยานนท์[2]
Vipada Khammahom[1] and Surangkana Manyanon[2]
[1-2]บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี
[1-2]Graduate School Ratchathani University, Thailand
Corresponding Author's Email: Vipadakham.1996@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและหาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครู จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 38 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .67 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.90, **S.D.** = .28) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความสามารถของผู้รับสาร ($\overline{X}$ = 4.97, **S.D.** = .18) ด้านช่องสาร ($\overline{X}$ = 4.95, **S.D.** = .21) และด้านความต่อเนื่องและความสอดคล้อง ($\overline{X}$ = 4.94, **S.D.** = .24) 2. แนวทางการพัฒนาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ 1) ด้านความน่าเชื่อถือ ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและเป็นแบบอย่างที่ดี 2) ด้านเนื้อหาสาระ เน้นความถูกต้อง ชัดเจน และสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านบริบท ส่งเสริมการสื่อสารแบบสองทางและสร้างบรรยากาศกัลยาณมิตร 4) ด้านความชัดเจน ใช้ภาษาที่กระชับและสื่อทัศนภาพประกอบ 5) ด้านความต่อเนื่องและความสอดคล้อง ติดตามและย้ำเตือนนโยบายอย่างสม่ำเสมอ 6) ด้านช่องสาร บูรณาการสื่อทางการและสังคมออนไลน์ที่หลากหลาย และ 7) ด้านความสามารถของผู้รับสาร วิเคราะห์พื้นฐานประสบการณ์และปรับการสื่อสารให้

* Received 5 May 2026; Revised 25 May 2026; Accepted 26 September 2026

เหมาะสมรายบุคคล เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การสื่อสาร, ผู้บริหารสถานศึกษา, กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน

Abstract

The purposes of this research were to study the level of and to identify guidelines for developing the communication of school administrators in the Phukrachan School Group under the SiSaKet Primary Educational Service Area Office 4. The research sample consisted of 127 government teachers. The research instrument was a 38 item, 5 point Likert scale questionnaire with an overall reliability coefficient of .94 and an Item-Objective Congruence (IOC) index ranging from .67 to 1.00. Data were analyzed using frequency, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that: 1. The overall communication level of school administrators in the Phukrachan School Group under the SiSaKet Primary Educational Service Area Office 4 was at the highest level ($\overline{X}$ = 4.90, **S.D.** = .28). The top three aspects with the highest means were receiver capability ($\overline{X}$ = 4.97, **S.D.** = .18) communication channels ($\overline{X}$ = 4.95, **S.D.** = .21) and continuity and consistency ($\overline{X}$ = 4.94, **S.D.** = .24). 2. Guidelines for developing school administrators' communication encompassed seven aspects: 1) Credibility: adhering to good governance principles and serving as a good role model; 2) Content: emphasizing accuracy, clarity, and inspiring messages; 3) Context: promoting two-way communication and cultivating a friendly, supportive atmosphere; 4) Clarity: utilizing concise language and visual aids; 5) Continuity and Consistency: regularly monitoring and reinforcing policies; 6) Channels: integrating various official and social media platforms; and 7) Receiver Capability: analyzing individuals' background experiences and tailoring communication accordingly to establish a shared understanding and effectively drive the organization toward its goals.

Keywords: Communication, School Administrators, Phukrachan School Group

บทนำ

ในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีทักษะด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ ด้านทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจึงควรมีทักษะการสื่อสารที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับครูในสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นและต้องอาศัยผู้อื่นในการทำงานให้สำเร็จ ถ้าครูไม่มีแรงจูงใจในการทำงาน ผลงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการก็จะไม่มีคุณภาพ (ปิยวรรณ งามสง่า, 2564)

ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันนั้นประสบปัญหาในด้านการสื่อสาร เช่น ความไม่ชัดเจนของสาร การสื่อสารที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ทำให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาด สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นต้องใช้ทักษะการสื่อสารที่ดีและชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบและเป็นผู้ดำเนินการนั้น เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน (ธีรวีร์ แพบัว, 2564)

แนวคิดของ Cutlip, Center and Broom (1958) ซึ่งเป็นนักวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารองค์กร ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสื่อสาร โดยเน้นว่าการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต้องพิจารณาปัจจัยเหล่านี้เพื่อให้สามารถส่งสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและเกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ประกอบด้วย 1) ความน่าเชื่อถือ (Credibility) 2) เนื้อหาสาระ (Content) 3) บริบทหรือสภาพแวดล้อมในการสื่อสาร (Context) 4) ความชัดเจน (Clarity) 5) ความต่อเนื่องและความสอดคล้อง (Continuity and Consistency) 6) ช่องสาร (Channel) และ 7) ความสามารถของผู้รับสาร (Capability of audience)

กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีโรงเรียนในกลุ่ม จำนวน 20 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และข้าราชการครู จำนวน 190 คน รวมทั้งสิ้น 210 คน การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นปัญหาหนึ่งที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอยู่เสมอ เนื่องด้วยโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง จำนวนข้าราชการครูและบุคลากรมีน้อยและทรัพยากรในการบริหารงานมีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่และความรับผิดชอบหลายด้าน จึงต้องมีความสามารถในการสื่อสารกับครูและบุคลากรภายในโรงเรียนให้เข้าใจถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ซึ่งวิธีการติดต่อสื่อสารตามแนวคิด Cutlip, Center and Broom (1958)

เป็นปัจจัยที่จะช่วยพัฒนาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ทำให้การบริหารงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ทุกประการ โดยใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน 190 คน จากทั้งหมด 20 โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู ในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) อายุ 2) ระดับการศึกษาสูงสุด 3) วิทยฐานะ และ 4) ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามแนวคิดของ Cutlip, Center and Broom (1958) มีลักษณะแบบประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากผลการวิจัย แล้วนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ นำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 ทุกข้อ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์กับข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยให้ค่าคะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ให้คะแนน 0 ถ้าผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ให้คะแนน -1 ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ขั้นตอนที่ 4 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับข้าราชการครู กลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลดำรงราชานุสรณ์ โรงเรียนบ้านหนองหญ้าลาด โรงเรียนบ้านสว่าง โรงเรียนบ้านทุ่งกองหนองเกาะ โรงเรียนบ้านกระบี่ โรงเรียนบ้านเดียง (พลีศึกษา) จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability)

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามมาคำนวณเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการของครอนบัค (Cronbach) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ (Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

ขั้นตอนที่ 6 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยราชธานี นำหนังสือดังกล่าวพร้อมแนบแบบสอบถาม เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ด้วยตนเองและขอรับกลับคืนด้วยตนเอง รวมแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 127 ฉบับ

4.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด

4.3 บันทึกคะแนนจากแบบสอบถามทุกฉบับ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ปีการศึกษา 2568

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

5.2 วิเคราะห์การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ด้วยการหาค่าเฉลี่ย $(\bar{X})$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย จำแนกเป็นโดยรวมและรายด้าน และรายด้านและรายข้อ และอันดับที่การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 แล้วนำไปแปลผล โดยเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย $(\bar{X})$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ความน่าเชื่อถือ (Credibility)	4.83	.38	มากที่สุด
2	เนื้อหาสาระ (Content)	4.88	.32	มากที่สุด
3	บริบทหรือสภาพแวดล้อมในการสื่อสาร (Context)	4.92	.28	มากที่สุด
4	ความชัดเจน (Clarity)	4.79	.38	มากที่สุด
5	ความต่อเนื่องและความสอดคล้อง (Continuity and Consistency)	4.94	.24	มากที่สุด
6	ช่องสาร (Channel)	4.95	.21	มากที่สุด
7	ความสามารถของผู้รับสาร (Capability of audience)	4.97	.18	มากที่สุด
	รวม	**4.90**	**.28**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.90, **S.D.** = .28) โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยรายด้านทั้ง 7 ด้าน จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความสามารถของผู้รับสาร (Capability of audience) ($\bar{X}$ = 4.97, **S.D.** = .18) ด้านช่องสาร (Channel) ($\bar{X}$ = 4.95, **S.D.** = .21) ด้านความต่อเนื่องและความสอดคล้อง (Continuity and Consistency) ($\bar{X}$ = 4.94, **S.D.** = .24) ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมในการสื่อสาร (Context) ($\bar{X}$ = 4.92, **S.D.** = .28) ด้านเนื้อหาสาระ (Content) ($\bar{X}$ = 4.88, **S.D.** = .32) ด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility) ($\bar{X}$ = 4.83, **S.D.** = .38) และด้านความชัดเจน (Clarity) ($\bar{X}$ = 4.79, **S.D.** = .38) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความน่าเชื่อถือ ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2) ด้านเนื้อหาสาระ เน้นความถูกต้อง ชัดเจน และสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน 3) ด้านบริบทส่งเสริมการสื่อสารแบบสองทางและสร้างบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร 4) ด้านความชัดเจน ใช้ภาษาที่กระชับและสื่อทัศนภาพประกอบ 5) ด้านความต่อเนื่องและความสอดคล้อง ติดตามและย้ำเตือนนโยบายอย่างสม่ำเสมอ 6) ด้านช่องสาร บูรณาการสื่อที่หลากหลายทั้งในรูปแบบทางการและสังคมออนไลน์ และ 7) ด้านความสามารถของผู้รับสาร วิเคราะห์พื้นฐาน

ประสบการณ์และปรับระดับการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคลากรรายบุคคล เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันมุ่งสู่เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.90, **S.D.** = .28) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสามารถของผู้รับสาร **(**$\bar{X}$ = 4.97**, S.D.** = .18**)** รองลงมาคือด้านช่องสาร ($\bar{X}$ = 4.95, **S.D.** = .21) และด้านความชัดเจนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 4.79, **S.D.** = .38) ผลดังกล่าวสะท้อนว่าผู้บริหารให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการส่งสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของ Cutlip, Center and Broom (1958) ที่ระบุว่าองค์ประกอบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยความน่าเชื่อถือ สาร บริบท ความชัดเจน ความต่อเนื่อง ช่องสาร และความสามารถของผู้รับสารนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ (2562) ที่ชี้ว่าทักษะการสื่อสารเป็นพฤติกรรมพื้นฐานสำคัญของผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในการสร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือภายในองค์กร เช่นเดียวกับ จุฑามาศ ศิลป์ไพบูลย์พานิช (2558) ที่กล่าวว่าการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งสนับสนุนผลการศึกษาของ อมรา ปานศรีเส้ง (2565) ที่พบว่าทักษะการสื่อสารของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (**r =.**885) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. แนวทางการพัฒนาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility) ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างด้านความซื่อสัตย์เพื่อสร้างความไว้วางใจ (Trust) สอดคล้องกับ จุฑามาศ ศิลป์ไพบูลย์พานิช (2558) ที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

2) ด้านเนื้อหาสาระ (Content) สารต้องมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อภารกิจของครู (Meaningful and Functional) เช่น เกณฑ์วิทยฐานะ สอดคล้องกับ กิติมา สุรสนธิ (2557)

3) ด้านบริบท (Context) ควรสร้างบรรยากาศกัลยาณมิตรและเลือกใช้ภาษาท่าทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับ Berlo (1960) ที่ว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมมีผลต่อการรับรู้สาร

4) ด้านความชัดเจน (Clarity) ต้องสื่อสารตรงประเด็นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ ขนิษฐา จิตชินะกุล (2557)

5) ด้านความต่อเนื่องและสอดคล้อง (Continuity and Consistency) ควรมีระบบติดตามงานและข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) สม่ำเสมอเพื่อลดความสับสน สอดคล้องกับ นิติพล ภูตะโชติ (2556)

6) ด้านช่องสาร (Channel) ต้องมีความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Literacy) เลือกใช้สื่อผสมผสาน (Multi-channel) เช่น Social Media ควบคู่กับเอกสารราชการ สอดคล้องกับ กิติมา สุรสนธิ (2557)

7) ด้านความสามารถของผู้รับสาร (Capability of audience) ต้องวิเคราะห์และจูงใจผู้รับสารตามวุฒิภาวะรายบุคคลเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการส่งสาร สอดคล้องกับ กิติมา สุรสนธิ (2557)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 โมเดลบูรณาการ : การสื่อสารและแนวทางการพัฒนาการสื่อสาร ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สพป.ศรีสะเกษ เขต 4

จากการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และแนวทางการพัฒนาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้ตอบ

แบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะสูงสุด 3 อันดับ คือ ด้านความชัดเจน (Clarity) ผู้บริหารสื่อสารโดยใช้ข้อความสั้นกระชับเข้าใจง่าย เพื่อให้ครูมีความเข้าใจตรงกัน รองลงมาคือ ด้าน บริบทหรือสภาพแวดล้อมในการสื่อสาร (Context) ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองและส่งเสริมให้ครูกล้าแสดงความคิดเห็นในการสื่อสาร และด้านเนื้อหาสาระ (Content) เนื้อหาสาระของข่าวสารที่ผู้บริหารแจ้งมีความน่าสนใจและมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความรู้และความสามารถในการสื่อสาร ควรมีสื่อสารโดยใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย และมีความหมายเฉพาะเจาะจง หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่คลุมเครือหรือยากต่อการตีความ มีการอธิบายประเด็นสำคัญให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อให้การบริหารงานมีความต่อเนื่อง บุคลากรสามารถวางแผนและกำหนดทิศทางการดำเนินงานมุ่งสู่เป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีเอกภาพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ระดับการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับรายด้านทั้ง 7 ด้าน จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความสามารถของผู้รับสาร (Capability of audience) ด้านช่องสาร (Channel) ด้านความต่อเนื่องและความสอดคล้อง (Continuity and Consistency) ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมในการสื่อสาร (Context) ด้านเนื้อหาสาระ (Content) ด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility) และด้านความชัดเจน (Clarity)

แนวทางการพัฒนาการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความน่าเชื่อถือ ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2) ด้านเนื้อหาสาระ เน้นความถูกต้อง ชัดเจน และสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน 3) ด้านบริบท ส่งเสริมการสื่อสารแบบสองทางและสร้างบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร 4) ด้านความชัดเจน ใช้ภาษาที่กระชับและสื่อทัศนภาพประกอบ 5) ด้านความต่อเนื่องและความสอดคล้อง ติดตามและย้ำเตือนนโยบายอย่างสม่ำเสมอ 6) ด้านช่องสาร บูรณาการสื่อที่หลากหลายทั้งในรูปแบบทางการและสังคมออนไลน์ และ 7) ด้านความสามารถของผู้รับสาร วิเคราะห์พื้นฐานประสบการณ์และปรับระดับการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคลากรรายบุคคล เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันมุ่งสู่เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำระบบฐานข้อมูลการสื่อสารนโยบายที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรสามารถตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคำพูดนโยบาย และการกระทำ ควรแสดงออกถึงความเป็นกลางในการบริหารงานบุคคล เพื่อสร้างความไว้วางใจภายในองค์กร

2. ด้านเนื้อหาสาระ (Content) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลก่อนการสื่อสารหรือการส่งสาร โดยแยกสาระที่สำคัญเร่งด่วนออกจากข่าวสารทั่วไป เพื่อป้องกันภาวะข้อมูลล้น มุ่งเน้นประโยชน์เชิงปฏิบัติ ควรเพิ่มส่วนของแนวทางการปฏิบัติสำหรับครู เพื่อให้ผู้รับสารเห็นภาพการทำงานที่เป็นรูปธรรม

3. ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมในการสื่อสาร (Context) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการสื่อสารในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การสนทนาในพื้นที่เปิด เพื่อลดกำแพงระหว่างลำดับชั้นและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเสรี ความเหมาะสมของกาลเทศะ

4. ด้านความชัดเจน (Clarity) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสื่อสารเชิงทัศนภาพ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสร้างภาพกราฟิกหรืออินโฟกราฟิก (Infographic) เพื่ออธิบายขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่ายขึ้น การใช้ภาษา ควรใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมา ลดการใช้คำศัพท์เฉพาะทางที่ไม่จำเป็นในการประสานงานทั่วไป

5. ด้านความต่อเนื่องและความสอดคล้อง (Continuity and Consistency) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสื่อสารย้ำเตือน มีการสรุปมติที่ประชุมหรือประเด็นสำคัญส่งย้ำในช่องทางกลุ่มสื่อสาร เช่น Line Group อย่างสม่ำเสมอ สร้างความสอดคล้องของสาร เพื่อป้องกันความสับสนในการปฏิบัติงาน

6. ด้านช่องสาร (Channel) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสื่อสารแบบบูรณาการ เลือกใช้ช่องทางให้เหมาะกับประเภทของสาร และเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจลึกซึ้งให้ใช้การประชุมแบบเผชิญหน้า การพัฒนาช่องทางดิจิทัล ควรมีการปรับปรุงเว็บไซต์สถานศึกษาหรือแฟนเพจให้ทันสมัย เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลที่บุคลากรและชุมชนสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา

7. ด้านความสามารถของผู้รับสาร (Capability of audience) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ผู้รับสาร สังเกตและประเมินความพร้อมของบุคลากรรายบุคคล โดยเฉพาะครูรุ่นใหม่และครูอาวุโสที่มีความถนัดด้านการรับสารที่ต่างกัน เพื่อปรับรูปแบบการสื่อสารให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม การเปิดพื้นที่สะท้อนกลับควรจัดให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นหรือข้อสงสัยภายหลังการสื่อสาร เพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ตรงกันและลดช่องว่างในการรับรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสรรคของการสื่อสารในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการหรือประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยในวงกว้างต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กิติมา สุรสนธิ. (2557). ความรู้ทางการสื่อสาร. บริษัท จามจุรี โปรดักส์ จำกัด.

ขนิษฐา จิตชินะกุล. (2557). หลักการสื่อสาร. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

จุฑามาศ ศิลป์ไพบูลย์พานิช. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อสื่อสารภายในองค์การกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท วงศ์พารวย จำกัด. วารสารศิลปากร ฉบับภาษาไทย, 35(2), 115-132.

ธีรวีร์ แพบัว. (2564). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬา-ลงกรณราชวิทยาลัย, 8(1), 55-67.

นิติพล ภูตะโชติ. (2556). พฤติกรรมองค์การ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

ปิยวรรณ งามสง่า. (2564). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 .ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อมรา ปานศรีเส้ง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบึงกุ่ม. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 12(1), 164-177. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edunsrujo/article/view/253399

อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์. (2562). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 13(1), 136-144.

Cutlip, S. M., Center, A. H., & Broom, G. M. (1958). Effective public relations (2nd ed.). Englewood Cliffs, Prentice-Hall.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.